

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
ІНСТИТУТУ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Факультет №3

Кафедра тактико-спеціальної підготовки

КЕЙС

Лекційне заняття на тему
«Попередження виникнення надзвичайних подій під час конвоювання»

Підвищення кваліфікації поліцейських
підрозділів конвойної служби

Інформація про викладача:
к.і.н., доцент кафедри
тактико-спеціальної підготовки
факультету № 3 ІПФПНП ЛьвДУВС
полковник поліції

Володимир СИНЕНЬКИЙ

Тел: 067-744-87-93

Львів – 2023

Тема (1-год.) «Попередження виникнення надзвичайних подій під час конвоювання»

ПЛАН ЛЕКЦІЇ

1. Найбільш типові способи скоєння втеч.
2. Втечі через підкопи та підземні комунікації.
3. Втечі за допомогою транспортних засобів.
4. Втечі з лікарень Міністерства охорони здоров'я України.
5. Основні заходи попередження втеч з ІТТ та УВП.
6. Основні заходи щодо розшуку втікачів.
7. Дії основних груп особового складу установ при ліквідації надзвичайних подій.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ

1. Конституція України, прийнята на 5 сесії ВРУ 28.06.1996 року.
2. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001.
3. Кримінально-виконавчий кодекс України від 11.07.2003.
4. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012.
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984.
6. Закон України від 02.07.2015 №580-19 «Про Національну поліцію»
7. Закон України від 15.03.2018 № 2337-VIII «Про Дисциплінарний статут Національної поліції України ».
8. Закон України від 26.12.2002 «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону».
9. Закон України від 16.03.2000 «Про правовий режим надзвичайного стану»
10. Закон України від 18.02.1992 «Про оперативно-розшукову діяльність».
11. Постанова Кабінету Міністрів України від 19 жовтня 2016 року № 736 «Про затвердження Типової інструкції про порядок ведення, зберігання, використання і знищення документів та інших матеріальних носіїв інформації, що містять службову інформацію».
12. Закону України «Про попереднє ув'язнення» від 30.06.1993;
13. Інструкції з організації конвоювання затриманих та взятих під варту осіб в ОВС України;
14. Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах обвинувачених (підсудних), засуджених за вимогою судів, затвердженою наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової адміністрації України та Генеральної прокуратури України від 26 травня 2015 року № 613/785/5/30/29/67/68.

15. Про затвердження Положення з організації конвоювання військовими частинами (підрозділами) Національної гвардії України Наказ МВС України від 24.12.2019 № 1090

Спеціальна література:

1. Булачек В.Р. Особиста безпека працівника ОВС України: навчальний посібник. – 2-ге видання зі змінами і доповненнями / В.Р. Булачек, С.М. Банах, О.І. Тьорло, І.Ю. Землянський та ін. – Львів: ЛьвДУВС, 2016. – 264 с.
2. Тьорло О.І. Тактико-спеціальна підготовка працівників Національної поліції: навч. посібник / О.І. Тьорло, Ю.Р. Йосипів, В.М. Синенький та ін.. Львів: ЛьвДУВС, 2018. – 480 с.
3. Йосипів Ю.Р. Тактичне керівництво та організація несення служби працівниками правоохоронних органів України в зоні проведення антитерористичної операції: навчальний посібник / Ю.Р. Йосипів, С.М. Банах, О.І. Тьорло, В.М. Синенький та ін. – Львів: ЛьвДУВС, 2016. – 136 с.
4. Аброськін В.В. Діяльність Національної поліції України щодо забезпечення публічної безпеки в умовах антитерористичної операції: навчальний посібник / Аброськін В.В. – Харків: ХНУВС, 2019. – 212 с.
5. Йосипів Ю.Р. Модифіковані вибухові пристрої: ручні гранати: методичні рекомендації / Ю.Р. Йосипів та ін. – Львів: ЛьвДУВС, 2018. – 60 с.
6. Курляк М.Д. Засоби радіозв'язку ОВС: методичні рекомендації / М.Д. Курляк, Ю.Р. Йосипів, О.І. Тьорло, В.М. Синенький та ін.. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2016. – 80 с.
7. Курляк М.Д. Основи методики ICIPS та її використання в освітньому процесі ВНЗ МВС України: методичні рекомендації / М.Д. Курляк, Ю.Р. Йосипів, В.М. Синенький, О.І. Тьорло та ін. – Львів: ЛьвДУВС, 2017. – 92 с.
8. Науково-практичний коментар Закону України «Про Національну поліцію» / Кол. авт.; кер. авт. кол. д.ю.н., доц. Т.П. Мінка. – Дніпро : Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ, 2017. – 480 с.
9. Йосипів Ю.Р. Тактичне керівництво щодо несення служби на блокпостах в умовах наступу і оборони, затримання озброєних злочинців, банд та формувань: методичні рекомендації / Ю.Р. Йосипів, С.М. Банах, В.Р. Булачек, І.Ю. Землянський, М.Д. Курляк, М.О. Московчук, М.В. Моргун, В.М. Синенький, О.І. Тьорло, А.В. Ярославський. – Львів: ЛьвДУВС, 2014. – 139 с.
10. Тьорло О.І. Класифікація та види саморобних вибухових пристроїв: методичні рекомендації / О.І. Тьорло, А.В. Ярославський, Ю.Р. Йосипів, М.Д. Курляк, М.О. Московчук, В.М. Синенький. – Львів: ЛьвДУВС, 2016. – 87 с.
11. Ярославський А.В. Підготовка та проведення спеціальних операцій у збройних конфліктах: методичні рекомендації / А.В. Ярославський, О.І. Тьорло, Ю.Р. Йосипів, І.Ю. Землянський, М.Д. Курляк, М.О. Московчук, В.М. Синенький. – Львів: ЛьвДУВС, 2016. – 104 с.

ВСТУП

Втечі з місць позбавлення волі як кримінальні явища порушують нормальну діяльність УВП, створюють загрозу безпеці персоналу, засуджених й інших громадян.

Негативні наслідки втеч полягають не стільки в ухилянні засудженого від відбування покарання, скільки в тих непередбачуваних небезпеках, які виникають у процесі їх вчинення: напад на охорону й заволодіння зброєю; вбивство вартових, представників конвою, співробітників установи й використання їх одягу та документів для виходу за межі місця позбавлення волі; захоплення заручників та ін. Засуджені, які вчинили втечу, вимушені одразу після залишення місця позбавлення волі вчинювати злочини з метою заволодіння одягом, грошима, транспортними засобами й документами, що засвідчують особу. Чим більше часу злочинець-утікач перебуває на нелегальному становищі, тим небезпечнішим він стає для суспільства та окремих громадян. Крім того, втеча – єдиний вид злочину в УВП, для припинення якого прямо передбачено застосування зброї, незалежно від того, чи є реальна загроза життю й здоров'ю персоналу установи або інших громадян, чи ні.

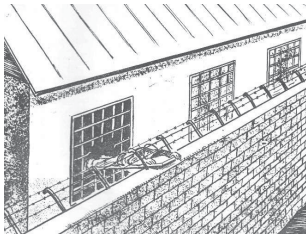
Втечі спричиняють процеси, що дезорганізують діяльність кримінально-виконавчої системи та інших правоохоронних органів, створюють загрозу суспільній безпеці. На розшук засуджених витрачаються величезні фінансові та матеріальні ресурси. Для проведення розшукових заходів залучається особовий склад не тільки установи, з якої вчинено втечу, а й інших органів та УВП, а також поліції, підрозділів внутрішніх військ та інших правоохоронних органів.

Питання щодо ефективного запобігання втечам з місць несвободи є в даний час вкрай актуальними. Адже завжди легше попередити втечу, ніж мати справу з її наслідками.

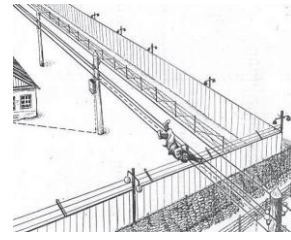
Для того щоб ефективно застосовувати заходи з попередження втеч, потрібно добре розумітися на способах скоєння втеч засудженими та ув'язненими, а також на хитрощах, які можуть ними з цією метою застосовуватися.

Розглянемо найбільш типові способи скоєння втеч

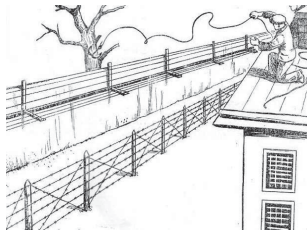
Подолання огорож. Найбільш розповсюдженим способом втечі засуджених є подолання ними огорож забороненої зони УВП. Для подолання огорож злочинці використовують різноманітні, інколи найпростіші, пристрої (дошки, жердини, трапи, драбини, мотузки, гаки – «якорі», «кішки»). Часто з цією метою використовуються проводи телефонно-телеграфного зв'язку та лінії

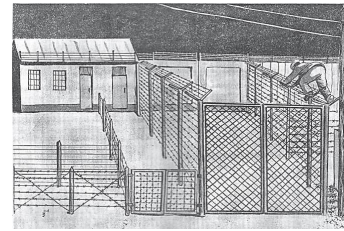
Близькєрозташування до огорожі будівель, дерев, штабелів будматеріалів дозволяє злочинцям «навести міст» і по ньому вийти за лінію охорони

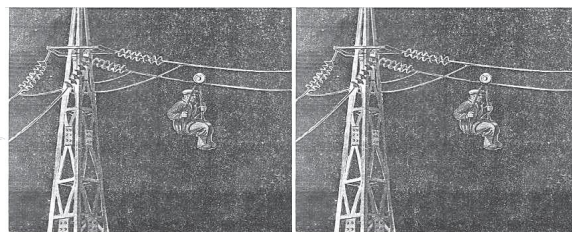
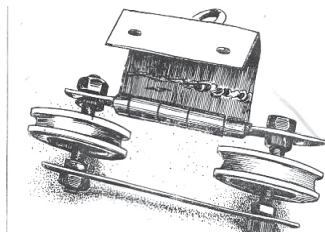
Не можна залишати без уваги та спостереження лінії телефонного зв'язку, а також лінії електропередач, які проходять через об'єкти, оскільки вони можуть використовуватись засудженими для втеч

Інколи засуджені намагаються проникнути за лінію охорони по перекинутих через огорожі мотузках та тросах

Велике значення для якісного виконання служби має правильно обладнаний КПП

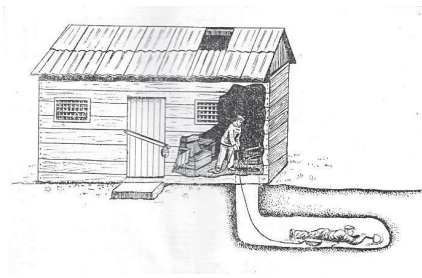
Для скоєння втеч по лініях електропередач злочинці можуть використовувати різноманітні пристрої та ізоляційні матеріали

Втечі через підкопи та підземні комунікації. Одним із розповсюджених способів, які використовують засуджені для скоєння втеч, є використання підземних комунікацій та спорудження підкопів.

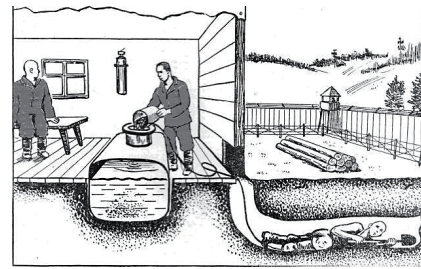
Для підкопів засуджені, як правило, обирають приміщення, різноманітні будівлі, смітники відходів виробництва та інші прилеглі до огорож місця, які погано проглядаються.

Попередити втечі через підземні комунікації можна шляхом надійного блокування цих комунікацій і систематичного нагляду за ними.

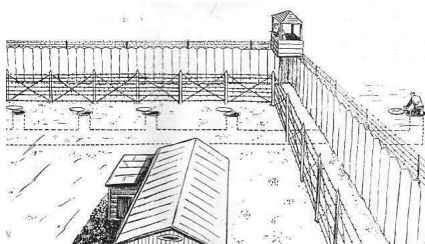
Щоб не допустити спорудження підкопів, територію об'єктів, які охороняються, необхідно підтримувати в належному стані та чистоті, не допускати складування біля огорож будівельних матеріалів, готової продукції, відходів виробництва, сміття, систематично оглядати будівлі та споруди, можливі місця укриття та місцевість, яка прилягає до огорожі об'єкта як з внутрішньої, так і з зовнішньої його сторони.

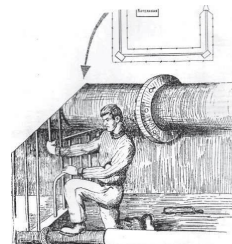
Підкопи, найімовірніше, споруджуються із житлових та промислових, господарських приміщень, лазень, цехів, підвалів, складів. Для цього вибирається приміщення, яке розташоване близько до огорожі, відвідується невеликим колом осіб, має місце для маскуванню витягнутого ґрунту

Часто спорудження підкопів здійснюють особи, які за характером їхньої роботи знаходяться в приміщеннях, з яких споруджується підкоп

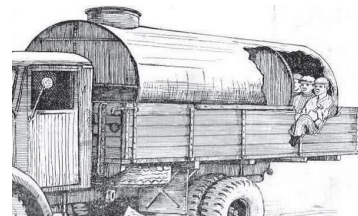
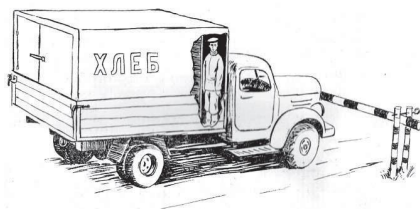
Чатові повинні знати, де та які підземні й наземні комунікації проходять на об'єкті, що охороняється, і забезпечити постійне стеження за ними

Ніяке загородження не є цілком надійним, якщо за ним не ведеться нагляд

Втечі за допомогою транспортних засобів. Бувають випадки, коли засуджені скоюють втечі, використовуючи транспортні засоби.

Частіше всього злочинці переховуються в транспортних засобах або у вантажі, який вивозиться. При цьому вони розраховують скористатися відсутністю пильності представників адміністрації ВК, які здійснюють контроль за здійсненням роботи вантажників, супроводженням та проводять огляд транспортних засобів на КПП.

Пам'ятай про можливість існування подвійного дна чи подвійної стінки!!!

Коли спроби таємно виїхати через КПП не вдаються, злочинці можуть використовувати залишені без нагляду або захоплені силою автомобілі, трактори та інші транспортні засоби для тарану ними огорожі об'єкта.

Втечі з лікарень Міністерства охорони здоров'я України. Необхідно пам'ятати про те, що засуджені можуть здійснювати втечі з лікарень Міністерства охорони здоров'я України.

Втечі засуджених із лікарень Міністерства охорони здоров'я стають можливими через те, що працівники порушують вимоги інструкцій щодо порядку здійснення охорони та нагляду при несенні служби в лікарні, а інколи халатно відносяться до виконання своїх службових обов'язків, вступають в недозволені позаслужбові стосунки.

Знання хитрощів, які використовуються засудженими для скоєння втеч, надасть змогу персоналу завчасно ліквідувати всі слабкі сторони в засобах фізичної безпеки та більш ефективно проводити заходи процедурної безпеки.

З метою запобігання втечам з УВП потрібно проводити ретельне оцінювання ризиків втечі засудженими. Для оцінювання ризику втечі визначено низку критеріїв. Зазвичай до них належать такі:

- загроза, яку ув'язнений може становити для громадськості, якщо він утече;
- імовірність того, що особа спробує втекти самотійно або з чиеюсь допомогою;
- попередні спроби втечі та доступ до допомоги ззовні;
- характер злочину, за який засуджено ув'язненого;
- кількість і види попередніх злочинів;
- тривалість покарання, яка зазвичай відображає характер злочину;
- потенційна загроза для інших засуджених і персоналу

До основних заходів, які потрібно проводити задля попередження втеч з УВП, можна віднести такі:

- чітке дотримання персоналом вимог інструкцій щодо організації та здійснення нагляду й охорони УВП;
- регулярне та якісне проведення технічних оглядів споруд, інших місць та території з метою виявлення тайників, пошкоджень ґрат, огорож, стін, підлоги, стелі;
- ретельне проведення обшуків приміщень, а також особистих обшуків засуджених;
- ефективне використання службових собак для охорони об'єктів УВП;
- регулярні перевірки надійності інженерно-технічних засобів охорони;
- контроль за здійсненням нагляду за засудженими та охорони об'єктів УВП;
- підвищення професійної майстерності персоналу;
- упровадження передового досвіду щодо обладнання КВУ, використання інженерно-технічних засобів охорони та нагляду
- організації та здійснення охорони КВУ та нагляду за засудженими.

До основних заходів щодо розшуку втікачів відносяться:

- проведення опитування родичів, сусідів, товаришів, знайомих з метою встановлення місця знаходження, зв'язків, маршрутів руху розшукуваної особи;
- отримання фотографій, відеосюжетів, зразків почерку, групи крові розшукуваного;
- напрямок розшукових орієнтувань на території інших адміністративно-територіальних одиниць, де може з'явитися розшукуваний;
- перевірка можливості знаходження розшукуваного в лікарнях;
- звернення через ЗМІ з проханням про допомогу у виявленні розшукуваної особи та ін.

У процесі виконання основних заходів може бути отримана додаткова орієнтуюча інформація про розшукувану особу, на основі якої висуваються версії й може формуватися план додаткових заходів.

Якісне проведення всіх цих заходів надасть змогу якнайшвидше виявити та затримати осіб, які вчинили втечу.

Приблизні дії основних груп особового складу установ при ліквідації надзвичайних подій.

1. Група посилення нагляду та безпеки:

Посилює нагляд за поведінкою засуджених у кожній локальній дільниці, ДІЗО, карцері, ПКТ (ОК), секторі максимального рівня безпеки, дільниці посиленого контролю та на виробничих об'єктах. Виключає безконтрольне пересування засуджених по житловій та виробничій зонах. Посилює контроль за пересуванням засуджених та персоналу через контрольно-пропускні пункти. У разі необхідності супроводжує засуджених до керівництва установи, в санчастину, ДІЗО, карцер, ПКТ та на інші об'єкти. Забезпечує безпеку персоналу установи, засуджених, а також інших осіб, які залучаються до ліквідації подій.

2. Група блокування:

Забезпечує блокування та ізоляцію груп засуджених в окремих дільницях, будинках та на інших об'єктах. Виключає доступ на блоковані дільниці інших засуджених для підтримки порушників правопорядку. Перекриває канали зв'язку порушників правопорядку з іншими засудженими. Сприяє групі вилучення зачинщиків та активних учасників протидії адміністрації.

3. Група вилучення:

За сприянням групи блокування виявляє та вилучає із загальної маси порушників, зачинщиків та активних учасників. Виявляє та здійснює евакуацію з місця подій представників адміністрації та засуджених, яким необхідна медична

допомога. Доставляє зазначених осіб в пункти ізоляції або надання медичної допомоги.

4. Група застосування зброї та спецзасобів:

За розпорядженням відповідних посадових осіб, у разі загрози життю персоналу установи, засудженим або іншим особам, застосовує вогнепальну зброю та спецзасоби. Застосовує спецзасоби та вибухові речовини для вибивання дверей, вікон або стін з метою доступу до злочинців або захоплених заручників. Застосовує спецзасоби для розгону натовпу або знешкодження небезпечних злочинців.

5. Група переслідування:

Здійснює переслідування засуджених, які вчинили втечу з кримінально-виконавчої установи по "гарячих слідах". Застосовує розшукових собак для виявлення слідів пересування втікачів. Перевіряє будівлі, підвали, яри, насадження та інші підозрілі місця вірогідного переховування втікачів. Опитує населення та зустрічних громадян про можливі напрямки пересування або переховування втікачів. У разі вчинення втікачами збройного опору або загрози життю членам групи застосовує спецзасоби та вогнепальну зброю.

6. Тимчасові розшукові пости:

Виставляються на залізничних та автовокзалах і станціях, ринках, авто-КПП, у парках, скверах та інших громадських місцях. Перевіряють пасажирів, місця скупчення громадян, опитують посадових осіб та пред'являють фотографії втікачів. Зупиняють та оглядають автотранспорт на КПП, обходять вагони потягів, що відправляються, перевіряють споруди та приміщення загального користування.

7. Оперативно-розшукові групи:

Відправляються за останнім місцем проживання втікачів, адресами їх родичів, друзів, подільників, знайомих тощо. Опитують мешканців будинків та квартир, в яких проживають вказані особи, а також їх сусідів та знайомих. Відвідують місця роботи вище зазначених осіб, опитують їх керівників та працівників. Встановлюють негласне спостереження за квартирами та будинками найбільш вірогідної появи втікачів. Підтримують систематичний зв'язок та взаємодію з місцевими правоохоронними органами.

8. Група документування:

За допомогою відеотехніки, звукозапису, фотоапаратури та інших засобів виявляє і фіксує злочинні та протиправні дії засуджених. Виявляє та передає інформацію членам груп вилучення стосовно організаторів, підбурювачів та активних учасників протиправних дій засуджених. Збирає та накопичує інформацію стосовно свідків вчинення злочинів та правопорушень, а також речових доказів. Записує та фіксує вимоги та погрози правопорушників режиму. Проводить огляд, фотографування та документування місця події та вчинення злочинів. Опитує засуджених по суті надзвичайної події та правопорушень і фіксує їх свідчення.

9. Група оточення:

Здійснює ізоляцію району розташування установи з метою недопущення проникнення сторонніх осіб. Затримує та доставляє до фільтраційного пункту

усіх осіб, які намагаються проникнути в зону оточення або залишити її без дозволу начальника оперативного штабу. Припиняє доступ у район проведення спеціальної операції стороннього транспорту шляхом організації контрольних пунктів і перекриття доріг. Здійснює затримання засуджених, які, використовуючи ускладнення оперативної обстановки, можуть або мають наміри вчинити втечу.

10. Група ведення переговорів:

Організовує та веде переговори із злочинцями. З'ясовує вимоги злочинців та умови, при яких вони припинять протиправні дії. Під час ведення переговорів вивчає психологічний стан злочинців.

11. Група захоплення:

Проникає в приміщення, де знаходяться злочинці та заручники. Здійснює фізичне затримання злочинців, а у випадках, коли дії останніх реально загрожують життю і здоров'ю заручників, учасників операції або інших осіб – знешкодження. Звільнення заручників. Забезпечує збереження речових доказів злочину. Здійснює роззброєння та охорону затриманих злочинців під час штурму до особливого розпорядження керівництва оперативного штабу.

12. Група підтримки та прикриття групи захоплення:

Підтримує дії групи захоплення спеціальними засобами. Дезорієнтує злочинців шляхом застосування світлошумових засобів. Застосовує вибухові речовини для руйнування перешкод. Надає допомогу групі захоплення у випадку ускладнення обстановки.

13. Снайперська група:

Здійснює спостереження за діями злочинців. За розпорядженням керівника оперативного штабу у разі загрози життю персоналу установи, засудженим або іншим особам знешкоджує злочинців.

Стаття 105. КВК України. Режим особливих умов у колоніях.

1. У випадках стихійного лиха, епідемій, аварій важливих для життєзабезпечення систем, масових заворушень, проявів групової непокори засуджених або в разі виникнення реальної загрози збройного нападу на колонію чи у зв'язку з введенням надзвичайного чи воєнного стану в районі розташування колонії посилюється охорона, нагляд за засудженими, здійснюються інші додаткові режимні заходи.

2. Для припинення групових протиправних дій засуджених та ліквідації їх наслідків за рішенням Голови центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері виконання кримінальних покарань, начальника управління (відділу) центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері виконання кримінальних покарань в Автономній Республіці Крим, області, місті Києві та Київській області використовуються сили і засоби колонії, органів і установ виконання покарань, а в разі потреби з дозволу Міністра внутрішніх справ України, Голови

Національної поліції, керівника територіального органу Національної поліції - органів і підрозділів Національної поліції.

ВИСНОВОК

Отже, знання хитроців та оцінювання ризиків, володіння відповідними знаннями та вміння аналітично мислити, передбачати ситуації що можуть виникнути при допущенні тих чи інших помилок, надасть змогу персоналу завчасно ліквідувати всі слабкі сторони в засобах фізичної безпеки та більш ефективно проводити заходи процедурної безпеки, що дасть можливість уникнути втеч засуджених та зберегти життя і здоров'я особового складу.